

ОСНИВАЊЕ БЕОГРАДСКОГ ДРУШТВА ЗА ГИМНАСТИКУ И БОРЕЊЕ

Јевђа А. Јевђевић

Савез Српски Соко, Крагујевац, Србија

УДК 06.053:796

САЖЕТАК

Појава организованог вежбања у Србији везује се за гимнастичку дружину коју је у оквиру своје сликарске школе водио Стеван Тодоровић, од 1857. до 1865. Петнаестак година касније један од некадашњих вежбача из ове дружине, др Владан Ђорђевић иницирао је 1881. оснивање Београдског друштва за гимнастку и борење.

На скупштини одржаној 3. јанаура 1882. изабрана је прва управа и Надзорни одбор и усвојена правила удружења. За првог председника изабран је генерал Тихомиљ Николић, који је услед обавеза и болести напустио ово место после само два месеца али ипак оставио свог трага у његовом креирању и првим друштвеним корацима. Зато је на крају дата и његова кратка биографија.

Већ средином истог месеца друштво почиње са редовним и систематским вежбањем у две сале у „Црвеном крсту“ и војној академији и ангажује два наставника гимнастике, Илијћа и Михоковића.

Друга скупштина друштва одржана је већ на Цвети, 28. марта 1882. и изабрана је готово иста управа само је на место председника изабран др Владан Ђорђевић.

Аутор за кореспонденцију
Јевђа А. Јевђевић
savezsrpskih.sokola@live.com

Основни извор су текстови и огласи из Српских новина где је и у целости објављен вредан текст првих друштвених правила (уредбе), спискови управа, обавештења о вежбаоницама, терминима за вежбу и наставницима гимнастике.

Кључне речи: скупштина, управа, вежбање, Стеван Тодоровић, Тихомиљ Николић, др Владан Ђорђевић

Појава организованог вежбања у Србији везује се за гимнастичку дружину коју је у оквиру своје сликарске школе водио Стеван Тодоровић од 1857. до 1865. Ово друштво је функционисало без неког система и реда са пуно импровизација и све, с времена на време. Тодоровић је успео да окупи и одушеви за рад један број деце и младића из београдских породица, а један од првих вежбача био је ванбрачни син кнеза Михаила, Велимир који му је био поверен на васпитање. Кнез Михаило, који је дуго живео у Европи знао је значај физичког вежбања и зато је, али и због свог сина помагао рад овог друштва. Ово се не може сматрати класичним друштвом јер није пријављено властима као гимнастичко друштво него као сликарска школа, није имало никаквих правила (статут), управу, председника, што су основна обележја сваког друштва (удружења).¹

Иако настало четири године пре Прашког Сокола ово друштво се не може сматрати ни Соколским јер није имало свесловенску црту али је оно јако битно за нас јер је из његовог нуклеуса, после петнаесетак година настало друштво које је променом имена 1891. постало прво Соколско друштво у Србији.

Један од некадашњих најактивнијих вежбача, др Владан Ђорђевић је 1881. године одлучио да покуша да поново оснује слично друштво. Он је рано схватио значај бављења спортом али је и схватио да пропагирање те идеје не може бити проста приватна иницијатива већ да је неопходно да држава стане иза тога и да подржи ову акцију. Схватио је да му је потребна подршка ако не најшире базе народа, а оно бар подршка најугледнијих и најутицајнијих грађана српске престонице. Да би друштво функционисало потребно је решити и проблем стручних лица која ће вежбати са вежбачима, па је 8. октобра 1881. послао писма београдским учитељима гимнастике: Стевану Тодоровићу професору Београдске реалке, Ферду Михоковићу

¹ Др Стефан Илић, Др Слађана Мијатовић, Телесно вежбање у грађанским гимнастичким друштвима (1857-1914), Оснивање и рад грађанских гимнастичких друштава (1830-1914), Сликарска школа Стеве Тодоровића у Београду („Прво српско друштво за гимнастику и борење“)Телесно вежбање и спорт у Србији (1857-2007) (150 година организованог телесног вежбања и спорта и 125 година соколства у Србији), Београд 2008, 48.

пешадијском капетану и професору гимнастике и борења у Војној академији и Љубомиру Илићу гимназијском учитељу гимнастике. Сви они су прихватили да помогну и учествују у раду будућег друштва и дали потврдне одговоре. Одатле је кренула иницијатива да се оснује Гимнастичко друштво у Београду. Др Ђорђевић је сазвао састанак за 26. децембар 1881. у Грађанској Касини и позвао београдске грађане да присуствују².

На збору је решено да се у Београду поново оснује гимнастичко друштво, утврђене су смернице за даљи рад и почеле припреме за оснивачку скупштину „Београдског друштва за гимнастику и борење“ која је одржана после неколико дана, 3 јануара 1882.

Београдско друштво за телесно вежбање и борење држало је у недељу 3 о.м. свој главни скуп, на коме је измеђ осталог изабрана и права друштвена. За председника је изабран г. Тих. Николић; за потпредседника г. Стеван Тодоровић. За пословођу г. Сретен Стојковић, за благајника г. Никола Антула. Управни чланови су гг. др Владан Ђорђевић, др . Лаза Костић, Светозар василијевић, Димитије Стаменковић, Вукашин Петровић, С. Д. Поповић и др. Павле Стејић. Заменици су : гг. Марко Стојановић. Петар Кики, др. Фердо Шамс и др. Мијаило Хаџи-Лазич.³

На скупштини је изгласан и први статут друштва који овде износимо у целини.

УРЕДБА Београдског друштва за гимнастику и борење.

ЧЛАН ПРВИ

Задатак друштвени

Београдско друштво за гимнастику и борење поставља себи овај задатак:

1. Да заједничким, систематичким, телесним вежбањем, екскурзијама, маршевима и борењем, ради о развоју и унапређењу телесне снаге и здравља својих чланова;
2. Да о свом трошку спрема учитеље гимнастике;
3. Да се стара за оснивање подобних дружина у народу које би поред неговања телесне снаге, шириле свест народне заједнице;

² Јевђа А. Јевђевић, Споменица крагујевачких сокола 1907-2007, Крагујевац, Соколско друштво Крагујевац – Матица 2008, 17-18.

³ Српске Новине, 5.01.1882

4. Да при друштвеним свечаним вежбањима нарочито обраћа пажњу на народне игре за снажење тела, уводећи их у систем хигијенске гимнастике;
5. Да приређује нарочита гимнастичка предавања и практ. вежбања а за женскиње и за децу обојега пола која немају прилике у школи да гимнастикују и за све који нису у стању да плаћају улоге;

ЧЛАН ДРУГИ

О члановима друштвеним

Друштво има четири врсте чланова и то:

1. Чланове осниваче
2. „ помагаче
3. „ почасне, и
4. „ редовне.

Члан оснивач друштва постаје сваки који за оснивање друштва положи двадесет и пет динара, и који се обавезе, сваке године прилагати друштвеној каси по 12 динара.

Члан почасни може постати сваки ко буде стекао заслуга: за оснивање и унапређење овога друштва и за гимнастиковане у Србији у опште, кога управа друштвена предложи скупштини друштвеној и кога скупштина прими. Почасни чланови не сносе никакове друштвене терете, али имају права учествовати у свима вежбањима и забавама друштвеним.

Члан помагач може постати сваки ко се обавезе годишње давати друштву у помоћ по 12 динара.

Редован члан може постати сваки становник београдски, који је навршио 18. годину живота, који није судским путем изгубио грађанска права, који се буде обавезао да ће редовно радити на телесним вежбањима друштва, и да ће редовно почевши од уписа за сваку годину у напред положити годишњи улог од 6. динара.

Сви чланови друштва имају право гласа на друштвеним скупштинама.

Сваки члан друштва потписује својеручно све своје обавезе на спрам друштва, и добија уверење о чланству, које потписује управа друштвена.

ЧЛАН ТРЕЋИ

О иступању из друштва

Престаје бити члан друштва онај:

1. Који друштвеној управи то јави на писмено или јој врати своје уверење о чланству;
2. Који по решењу управе буде из друштва уклоњен за то што се огрешио о друштвена правила.
3. Који, ако је оснивач или помагач, није платио за читаву једну годину свој улог, или
4. Који ако је редован члан, не врши све своје дужности у друштву.
5. Који за време чланства изгуби судском пресудом грађанска права.
6. Кад се одсели из Београда – али тада може постати помагач.

ЧЛАН ЧЕТВРТИ

О друштвеним питомцима

1. Осим својих чланова друштво има своје питомце, које спрема за учитеље гимнастике и борења.
2. Питомац може постати сваки ко управи друштвеној изјави, да би желео постати учитељ гимнаст. и борења, и кога управа прими за питомца.
3. Питомци не само да не плаћају месечне улоге него према своме ревносном раду у друштвеној вежбаоници и према стању друштвене касе, добијају месечну новчану помоћ од друштва ако су сиротог стања.
4. Сваки друштвени питомац обавезује се, пошто добро положи испит за учитеља гимнаст. и борења или да служи у Србији најмање три године као учитељ гимнастике и борења – на било при каквој школи или при каквој гимнастичарској дружини – или да ради на оснивању таквих дружина у свакоме месту у коме буде више од годину дана становао.
5. Ако друштвени приходи допусте, најбољи питомци друштвени слаће се о друштвеном трошку и у стране земље ради даљег усавршавања у спреми за учитеље гимн.и борења.
6. Питомци друштвени престају то бити:
 - а.) Кад положи испит за учитеље гимн. и борења;
 - б.) Кад их управа отпусти због непослушности наспрам друштвених правила и због недоличног понашања уопште.

ЧЛАН ПЕТИ

О подели друштвених послова

Друштвене послове отправљају управа и главне скупштине друштва

- I. О главним скупштинама.
1. Редовне главне скупштине друштвене сазива ће управа друштвена два пут у годину дана и то: Марта и Октобра, оглашавајући их 15 дана раније у новинама. Ванредне скупштине друштва сазиваће се:
 - а) Ако управа наше да је то нужно, и
 - б) Ако четвртина свију чланова то буде захтевала од управе.
 2. Састанци редовних главних скупштина свагда су јавни, кад на њима нема да се расправља никакво лично питање појединих чланова.
 3. На редовним главним скупштинама раде се ови послови:
 - а) Бира се управа друштвена;
 - б) Одређују се контролори за рачуне друштвене, и то: за сваку годину имају се изабрати друге личности за контролоре;
 - в) Саветује се о предлозима појединих чланова, који су поднесени управи на 15 дана пре састанка друштвене скупштине;
 - г) Саслушава се извешће о целокупном раду друштвеном, и по потреби контролише се радња управе;
 - д) Решава се о увећању или смањивању улога новчаних; које имају редовни чланови плаћати о свима приходима, расходима, и о целокупном имању друштвеном;
 - ђ) Решава се о промени ове уредбе ако она постане потребна: тумаче се поједине чланови и тачке ове уредбе и друштвених правила, ако би их поједини чланови погрешно тумачили и вршили;
 - е) Решава се о оснивању и потпомагању других гимнастичких дружина;
 - ж) Решава о жалбама искључених чланова и питомаца, и у опште против рада управиног.

3) Решава се о престанку овога друштва.
 4. Решења главне скупштине биће пуноважна само онда ако је одлука донесена апсолутном већином присутних чланова.
 5. Гласање је јавно, осим у решавању личних питања појединих чланова.

II О управи друштвеној

1. Управа друштвена састоји се из:
 - Председника,
 - Подпредседника,
 - Деловође,
 - Благајника,
 - Седам одборника,
 - Четири замењеника одборничких;
2. Управа се бира на мартовској скупштини, за време од годину дана.
3. Управа ће имати свакога месеца бар по један састанак. На њеним састанцима имају приступа сви чланови друштва, осим ако би се на неком састанку претресало какво лично питање, или ако би управа са других разлога нашла, да је нужно једну седницу претворити у тајну. Ако се претреса дело неког члана управе, онда он нема право гласања у том питању.
4. Оне одлуке управне, које су донесене апсолутном већином гласова присутних имају потпуну важност.
5. Управа друштвена ради ове послове:
 - а) Бира и поставља професоре и учитеље гимнастике и борења, одређује им награду, контролише њихов рад у друштвеној вежбаоници, и ако се увери, да он није користан по друштво, отпушта их из друштвене службе;
 - б) Бира друштвене питомце и одређује им новчану помоћ; према стању друштвене касе, и према њиховим способностима и прилежању у друштвеној вежбаоници;
 - в) Набавља цео прибор вежбаонице, све справе и алате за гимнастиковане и борење;
 - г) Управљаће друштвеним имањем;
 - д) Одржаваће ред и морал у друштву, за коју целу има право да свакога члана, који се недостојно понаша, искључи из друштва;
 - ђ) Да изради, а доцније по потреби поправља и прерађује правила за друштвени рад.
6. Кад управа, на нарочитом свом састанку, са две трећине чланова реши, да се изванредан члан у интересу реда и мира уклони из друштва то се мора одмах извршити, а управа ће, ако искључени за

14 дана изјави жалбу против тог решења, свој поступак оправдати пред првом скупштином целог друштва, која је власна да то решење управе уништи, ако нађе да је било неумесно.

7. Кад год су чланови управе спречени да дођу на састанак, председништво ће на њихово место звати замењенике по реду избора.
8. Кад год су у седницама управе или у скупштинама друштва, при неком решавању, гласови подједнако подељени, решава она страна, којој се придружи председник ии онај који председава . У подобној подељености гласова решаваће коцка.
9. Председник или подпредседник сазива како састанке управне тако и главне скупштине друштвене.
10. Председник, а у случају кад је овај спречен, подпредседник заступа друштво у свима његовим спољним пословима, према властима, према нечлановима.
11. Све друштвене исправе којима се друштво на нешта обавезује, имају потпуну важност, ако су на њима потписани, председник (по потреби подпредседник) и деловођа. Сва остала акта друштва важиће и с једним потписом било председника или деловође.

У новчаним стварима према – потписује акта друштвена благајник.

Друштвене објаве потписиваће сам деловођа, или ако се оне тичу самих вежбања, онда ће их потписивати најстарији наставник који је шеф вежбаонице.

12. Благајник управља друштвеним приходима и расходима, спрема рачуне и реферате по својој струци за главне скупштине друштва. –

ЧЛАН ШЕСТИ

О изборном суду

1. Неспоразумљења између појединих чланова друштва, пресуђује избрани суд, у који ће свака страна изабрати по једног повереника, а ови ће изабрати себи старешину. Ако се повериоци не буду могли сложити кога ће узети за старешину, одредиће га председник или подпредседник друштва, који ће ређење изборног суда поднети управи, да га она изврши.

ЧЛАН СЕДМИ

О престанку друштва

Друштво ће се разићи, ако три четвртине свију чланова то захеле и изјаве на главној скупштини, пошто она донесе коначно решење о питомцима друштвеним на страни.

Целокупно имање друштва распоредиће се тако, да се готовина у новцу преда управи фондова, на чување, а непокретност и прибор општини београдској, која ће их чувати да их предаду првом новом друштву, које се за овим буде основало ради исте цељи.

Утврђено на збору 26. Децембра 1881 год. , у Београду.

На првој скупштини друштвеној 3. јануара 1882 год. изабрана је управа од 15 чланова, која је тога истог дана из своје средине изабрала 4 часника, 7 одборника и 4 заменика, и то:

За председника,
Тих. Николића

За деловођу,
Ср. Ј. Стојковића

За подпредседника,
Ст. Тодоровића

За благајника,
Ник Антулу

Одборници:
Др. Владана Ђорђевића,
Др. Лазу Костића,
Дим. Стаменковића,
Св. Васиљевића,
Вук. Петровића,
Ст. Д. Поповића,
Др. Павла Стејића.

А за замењенике:
Марка Стојановића,
Петра Кики,
Др. Шамса,
Др. М. Хаџи – Лазића.⁴

⁴ Српске новине, 4.02.1882, 126.

Друштво је после неколико дан почело са радом и вежбањима о чему говори и оглас објављен ју Српским новинама:

Часови вежбања ПРВОГ БЕОГРАДСКОГ ДРУШТВА ЗА ГИМНАСТИКУ И БОРЕЊЕ

Држаће се сваког дана од 6 – 7 и од 7 – 8 час. у вече у друштвеној вежбаоници, која је у локалу „црвеног крста“ и то: понеделником, средом и петком под управом г. Љ. Илијћа, наставика гимнастике, а под управом г. Ф. Михоковића управника вежбаонице.

Чланови друштва, који се још нису уписали у групе подељене према означеним часовима и данима – као и они који би хтели ступити у чланство – треба да се у одређено време пријаве наставнику вежбаоница.

УПРАВА⁵

Друштво је било врло активно па је већ теком фебруара неколико пута у Српским новинама изашао текст који је обавештавао грађанство да је друштво основано и позивао их да приступе и почну са вежбањем.

„БЕОГРАДСКО ДРУШТВО ЗА ГИМНАСТИКУ И БОРЕЊЕ

Под протекторатом Његове Светлости

КЊАЖЕВИЋА ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА

Грађани,

Науком и искуством је доказано да је добро здравље најпоузданије јемство за развитак, благостање, просвету и успешну будућност како појединаца, тако и породица, племена и народа.

Искуством и науком доказано је даље, да се добро здравље најсугурније задобива, најлакше чува и најдуже одржава систематичким телесним вежбањем, гимнастиком, борењем, веслањем, пливањем и.т.д.

Од силних доказа што нам их је прибрала историја развитака људскога рода, довољно је да се помену из старог века Јелини, а из нашега доба Немци, па да се сваки увери од какве је огромне важности за благостање једнога народа, да се толика иста пажња поклони телесном развитуку као год и умном.

⁵ Српске новине, 22.01.1882, стр.78.

Док је наш народ живео искључиво у примитивним одношајима земљорадничким и сточарским, његово је здравље било добро, јер, и ако му је главно занимање у место подједнаког развијања телесне снаге, пружало једнострано напрезање појединих делова тела, опет је сума свију одношаја живота била повољна за одржавање здравља. Али од како је општа човечанска култура почела да мења из основа његов начин живота и од како сваке године све већи део народа оставља села да живи у варошицама и варошима, оставља занимања која се раде у слободном ваздуху, да их замени занатима и трговином, да се бави занимањима која су сама по себи опасна по здравље, очевидно је ударило и народно здрављена мањак. И држава и народ поклањају највећу бригу народној просвети, али већ се опажа да се њени резултати јако крње тиме, што се не води довољна брига и за телесно развиће народа, већ се опажа да су нова поколења поред све писмености, односно образованости, све кржљавија телесном снагом и здрављем, које је једина поуздана основа и за умни и морални напредак.

Овај низ мисли побудио је преко сто и педесет Београђана да оснују нарочито друштво за гимнастику и борење, и то је друштво поставило себи овакав задатак:

„1. Да заједничким систематичким телесним вежбањем, екскурзијама, маршевима и борењем ради на развитку и унапређењу телесне снаге и здравља свију чланова.

2. Да о свом трошку спрема учитеље гимнастике.

3. Да се стара за оснивање подобних дружина у народу, које би, поред неговања телесне снаге, ширила свест народне заједнице.

4. да се при друштвеним свечаним вежбањима нарочито обраћа пажња на народне игре за снажење тела, уводећи их у систем хигијенске гимнастике.

5. Да проиређује нарочита гимнастичка предавања и практична вежбања: а) за женскиње; б) за децу обојег пола која немају прилике у школи да гимнастикују; в) за све који нису у стању да плаћају улоге“.

Члан оснивач плаћа 25 динара за оснивање и 12 динара годишње; члан помагач плаћа 12 динара годишње; редовни члан може постати сваки становник београдски који је навршио 18-ту годину живота и који плати 6 динара годишег улога.

Прва главна скупштина овога друштва, на којој је друштво конституисано, одлучила је замолити Узвишени Српски Владалачки Дом, да се ово друштво, које се поглавито брине за телесно развиће и здравље будућих нараштаја стави под заштити Светлога Престолонаследника.

Њихова Височанства благоволела су одобрити да Његова Светлост Књажевић Престолонаследник буде протектор овога друштва.

Под овако драгом и дичном заштитом, друштво је отпочело свој рад 17 јануара о.г. и до сада је отворено четири курса за редовне чланове, један курс за сиромашне и за ђаке, а управа баш сад ради на отварању курсева за малу децу од 6 – 10 година, и за одрасло женскиње.

До сада су вежбања држана само у локалу „црвенога крста“, али је број чланова који редовно раде порастао толико, да је управа већ решила употребити и гимнастичку салу војне академије, коју је г. Министар војни са највећом готовошћу ставио на расположење друштву, и за то се овим путем изјављује најсрдачнија захвалност друштва г. Министру војном.

При свем том што број чланова који раде, расте из дана у дан, управа друштвена желећи да се постигне све што је друштво као своју мету поставило, сматрала је за своју дужност обратити се овим путем свима поштованим суграђанима и свима пријатељима народног здравља, с молбом, да потпомогну ово друштво било као оснивачи било као помагачи или као редовни чланови, јер само тако, ако ово друштво ухвати дубокога корена у свима слојевима нашега грађанства, можемо се надатида ће друштво бити у стању да успешно врши свој задатак у свима означеним правцима.

Умољава се сваки који би хтео приступити овоме друштву, или који би хтео да му деца раде гимнастику, да се пријави друштвеном благајнику г. Николи Антули трговцу; са благајниковом признаницом млађи људи и деца треба да се јаве г Љубомиру Илијћу, наставнику гимнастике (сваки дан од 6-7 сах. Увече у дому друштва „црвеног крста“), старији људи капетану Михоковићу, шефу друштвене веџбаонице (уторником, четвртком и суботом од 6-8 сахата у вече у војној академији) а одрасло женскиње и деца од 6-10 година, господи Ст. Тодоровићу професору и Д-ру Владану, члановима друштвене управе, који ће свакоме издати карту и одредити часове веџбања.

Од помоћи и одзива свију пријатеља народнога здравља зависиће да ли ће овај покушај Београђана успети, да гимнастичка и борачка друштва постану популарна установа у свима крајевима наше отаџбине.

Нека би им љубав спрам народног подмлатка казала колико би се у нашем народу умножило здравље и срећа, ако би се ова целъ постигла !

14 фебруара 1882год.
У Београду
Деловођа
Ср.Ј. Стојковић
Благајник
Никола К. Антула

Председник ђенерал
Тих. Николић
Потпредседник
Ст. Тодоровић

Друштво је активно почело са радом 17. јануара кад су отворене гимнастичке групе. Већ средином јануара изашао је оглас у Српским Новинама у коме се обавештава грађанство и чланови да ће се часови Првог београдског друштва за гимнастику и борење држати сваког дана од 6 – 7 и од 7 – 8 часова увече у друштвеној вежбаоници која је у локалу „Црвеног крста“ и то понедељком, средом и петком под управом Љ. Илијћа, наставника гимнастике, а уторком, четвртком и суботом под управом Ф. Михоковића, управника вежбаонице.

Чланови друштва који се још нису уписали у групе подељене према означеним часовима и данима као и они који би хтели ступити у чланство треба да се у одређено време јаве наставнику у вежбаоницама.⁶

Љубомир Илијћ или Илић, како се у неким књигама налази, служио је као официр у аустријској војсци 20 година, а једно време је био и наставник у бечкој Војној академији. Од 1880. био је учитељ телесног и војног вежбања у Београдској гимназији, а гимнастику је предавао и у два нижим београдским гимназијама. Једно време, тачније одмах по оснивању Београдског друштва за гимнастику и борење био је учитељ гимнастике при курсу за децу.⁷

Већ после три месеца, услед оставке председника друштва, генерала Тихомиља Николића заказана је скупштина и у Српским новинама од 5.марта 1882. године објављен јавни позив и обавештење да ће: Београдско друштво за гимнастику и борење држати на Цвети, 21, марта ове године у 4 сахата по подне своју главну редовну скупштину у дворани „Грађанске Касине“.

Иста новина донела је и извештај са овог скупа: *„Под покровитељством Његовог Височанства Краљевића Александра*

Друштво за гимнастику и борење у Београду, Имало је на Цвети главни скуп у „Грађанској Касини“. Скупу је поднесен извештај управе о досадашњем раду, који је са задивољством примљен. Управа је скупу даље саопштила стање и имање, друштвених чланова има 263; примања од улога дин. 2179 50 издавања (наставницима и за неке набавке): дин. 411 55 готовине у благајни: дин.1767 95.

Скуп је предузео неке целисходне измене у својој „Уредби“ Да чланови могу бити млађи од 18 год.али право гласања имају само пунолетни чланови.

⁶ Српске новине, 23.01.1882. 82.

⁷Никодије Трујић, биографија Илић Љубомира, Сто биографија, свеска друга, Београд 1972, 86.

По друштвеној уредби ваљало је бирати нову управу. Но по жељи скупа остала је стара управа. Попуњена су места досадашњег председника, генерала г. Тих. Николића, министра војног, и чланова: Вук Ј. Петровића, и Свет. Васиљевића, који су због својих дужности дали оставке.

По том је се садашња управа констујусала овако: Председник Др. Владан Ђорђевић, Подпредседник Ст. Тодоровић, Пословођа Жив. Живановић, благајник Ник. Антула, одборници: Др. Л. Костић, Ст. Д. Поповић, Љ. Ковачевић, Љуба Стојановић, Др. Стејић, Д. Стеменковић, заменици: М. Стојановић, П. Кики, Др. Шамс и Др. Мих. Х. Лазић.

Управа је позвала грађанство да се може уписати у чланство у војној академији или у „Црвеном крсту“, а све чланове који нису платили чланарину управа је замолила да то што пре учине. Плаћање чланарине се могло извршити код сваког члана управе или благајника.⁸

У прилог томе колико је озбиљно рађено на пројекту оснивања овог друштва говори и избор председника друштва. За првог председника изабран је један од најомиљенијих Срба тог времена који је поред тога преко жене која је била ћерка Јована Обреновића, био у блиским родбинским везама са српским владаром кнезом Миланом Обреновићем. Његов углед несумњиво је утицао да кнез прихвати и дозволи да његов син, престолонаследник Александар постане покровитељ и патрон друштва. Исто тако и коришћење вежбаонице Војне академије вероватно је издејствовано захваљујући њему. Иако је кратко био председник друштва, његов значај за развој физичке културе у пионирским временима соколства је огроман. Из тог разлога овде се наводи и његова биографија објављена у пројекту Српски биографски речник, Матице Српске.

Николић, Тихомиљ, генерал, министар војни

Родио се у Крагујевцу 30.IV 1832 али му је породица пореклом из села Врањева у Банату.

Завршио је филозофски одсек Гимназије и Војну академију у Београду. У чин потпоручника произведен је 1855.

Као државни питомац послат је на усавршавање у Немачку, Белгију, Француску и друге земље.

По повратку у Србију био је дуже време командант батерије у Ужицу. Кад је после бомбардовања Београда 1862, букнуо сукоб између Срба ужичана и ужичких Турака, он је исказао јунаштво али и разборитост па је борба брзо прекинута и спор расправљен са мало жртава.

⁸ Српске новине, 3.04.1882. 466.

Био је у кнежевој свити кад је кнез Михаило, по заузећу градова у Србији ишао у Цариград султану у посету. Био је слат и у дипломатску мисију у Грчку. После погибије кнеза Михаила, послат је у Париз одакле је у Србију довео кнеза Милана који се тамо школовао.

Професор на Војној академији постао је 1859 године. Унепређен у чин мајора 1869.

Као потпуковник вио је ађутант кнезу Милану. Заповедник београдског гарнизона постао је 1873, а у чин пуковника унапређен је 1875. Пензионисан је 1879. а реактивиран 1882. и унапређен у чин генерала.

Командант стајаће војске био је 1874. а министар војни 1875 - 1876, када је припреман и вођен први Српско – Турски рат. У Другом рату, 1877/78 био је командант Ибарске војске која се истакла у борбама на Јавору. Ибарска војска имала је задатак да се здружи са црногорском војском и да тим одсече Босну и Херцеговину од Старе Србије и од остале Турске. Командант „Шумадиског кора“ и председник комитета за организацију и наставу војске био је 1882. Министар војни 1882-1883. и командант команде активне војске 1885.

Тихомиљ Николић

Као лицејац био је члан братске и родољубиве „Дружине младежи Србске“.

Кад је основано београдско друштво за гимнастику и борење 1882. изабран је за његовог првог председника али се на том положају због болести задржао само два месеца.

Након изгласавања „Закона о орденима и медаљама“ постављен је за првог канцелара ордена и ту функцију је вршио од 1883. до смрти.

По избијању Тимочке буне средином октобра 1883, Влада је прогласила ванредно стање и поставила га за команданта војске за повраћај реда у побуњеним крајевима. Његова војска успела је брзо да распрши побуњени народ.

Обавио је први телефонски разговор у Србији 1883.

Био је одликован: Таковским Крстом I реда с мачевима, орденом Белог орла III реда, споменицом за обнову Краљевине, орденом Фрање Јосифа I реда, Гвозденом круном III реда, Румунском звездом I реда, орденом Станислава II реда, орденом Спаситеља II реда и белгијским орденом Црвеног крста и орденом Меџедије II реда.

Био је ожењен Јермилом, ћерком господара Јована Обреновића. Умро је у Београду 26.IX 1886 и сахрањен на Новом београдском гробљу.⁹

ЛИТЕРАТУРА

1. Др Стефан Илић, Др Слађана Мијатовић, Телесно вежбање у грађанским гимнастичким друштвима (1857-1914), Оснивање и рад грађанских гимнастичких друштава (1830-1914), Сликарска школа Стеве Тодоровића у Београду („Прво српско друштво за гимнастику и борење“)Телесно вежбање и спорт у Србији (1857-2007) (150 година организованог телесног вежбања и спорта и 125 година соколства у Србији), Београд 2008, 48.
2. Енциклопедија Југославије св I-VIII, Загреб 1955-1968, VIII, 3346;
3. Зборник Матице српске за друштвене науке, Нови сад, 1961, св.28, 118;
4. Илустрована ратна кроника, 1878, св. VII, 446;
5. Јевђа А. Јевђевић, Споменица крагујевачких сокола 1907-2007, Крагујевац 2008, 19;
6. Јован Скерлић, Омладина и њена књижевност 1848-1871, Београд 1925, 19;
7. Милан Ђ. Милићевић, Поменик знаменитих људи у српског народа новијега доба, Београд 1888, 438-439;
8. Народна енциклопедија СХС, фототипско издање, Књ.3, Нови Сад 2000, 83;
9. Никодије Трујић, биографија Илић Љубомира, Сто биографија, свеска друга, Београд 1972, 86.
10. Споменица 75 – годишњице Војне академије: 1850-1925., Београд 1925;
11. Српски витез, IV/1912, 4;
12. Српске Новине, 1882
13. Сто биографија I-IV, Грађа за енциклопедију физичке културе и спорта уже Србије, Београд 1969, II, 109;
14. Устави и владе Кнежевине Србије, Краљевине Србије, Краљевине СХС и Краљевине Југославије 1835-1941, Београд 1988, 98-100;
15. Шематизам Србије 1859 – 1886;

⁹ Јевђа А. Јевђевић, Биографија генерала Тихомиља Николића урађена за потребе Матице Српске за Српски биографски речник.

ОСНОВАНИЕ БЕЛГРАДСКОГО ОБЩЕСТВА ПО ГИМНАСТИКЕ И БОЕВЫМ ИСКУССТВАМ

АННОТАЦИЯ

Возникновение организованного физического упражнения в Сербии связано с гимнастической группой, которую в своей школе живописи возглавлял Степа Тодорович с 1857. по 1865. Лет пятнадцать спустя, один из членов этой группы доктор Владан Джорджевич инициировал в 1881. году основание Белградского общества по гимнастике и боевым искусствам.

В Ассамблее проведенной 3. января 1882. года избрана первая администрация и наблюдательный совет и принята правила общества. Первым президентом стал генерал Тихомиль Николич, который из-за должности и болезни покинул это место спустя два месяца, но все-таки оставил след в его основании и в первых социальных шагах. Из-за того в конце представлена и его биографию. Уже в середине того же месяца, общество начинает с регулярной и систематической практике в двух залах «Красного Креста» и в военной академии и нанимает двух преподавателей гимнастики Илича и Михоковича.

Вторая ассамблея проведена в Вербном воскресенье, 28. марта 1882 г. и было избрано почти то же самое руководство, только на место президента избран др Владан Джорджевич. Основным источником являются статьи и объявления из Сербской газеты, где в полном тексте опубликован, ценный текст первых социальных правил, списки управления, информация об учебных школах, плане упражнений и преподавателях гимнастики. Ключевые слова: ассамблея, управление, обучение, Стеван Тодорович, Тихомиль Николич, др Владан Джорджевич

Примљено 14.09.2017.
Одобрено за штамп 17.10.2017.